

Шляхетний шахрай

КУПИТИ

«Шляхетний шахрай» — одна з 12-ти збірок новел О.Генрі, що їх видавництво «Богдан» запланувало до друку. Саме завдяки своїм оповіданням, у яких іскрометний гумор тісно переплітається з маленькими трагедіями, а їхнє закінчення неможливо передбачити, письменник і зажив світової слави.

О.ГЕНРІ



ШЛЯХЕТНИЙ ШАХРАЙ

the gentle grafter

by
O.HENRY

О.ГЕНРИ

ШЛЯХЕТНИЙ ШАХРАЙ

Перекладено за виданням:
O. Henry. The Gentle Grafter. —
Doubleday, Page & Company, 1920.

Переклад з англійської
Галини Михайловської

«Шляхетний шахрай» — одна з 12-ти збірок новел О.Генрі, що їх видавництво «Богдан» запланувало до друку. Саме завдяки своїм оповіданням, у яких іскрометний гумор тісно переплітається з маленькими трагедіями, а їхнє закінчення неможливо передбачити, письменник і зажив світової слави.

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

«Навчальна книга — Богдан», просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга — Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:

т/ф (0352) 520 607; 520 548 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «НК Богдан»:

www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Електронні книги: www.bohdan-digital.com

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Гагаріна, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,

nk-bogdan@ukr.net

Інтернет-магазин «Дім книги»: dk-books.com

т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

ISBN 978-966-10-7443-8

Спрут, викинутий на берег

— Кожен трест несе в собі свою загибель, — промовив Джефф Пітерс.

— Це, — зауважив я, — таке саме нісенітне твердження, як, наприклад: «Навіщо потрібні полісмени?».

— А ось і ні, — не погодився Джефф. — Трест і полісмен не мають нічого спільного. А моє твердження — це епітафограма, центральна вісь, таке собі *mulct'em in parvo*¹. Воно наголошує на тому, що трест схожий на яйце, і водночас не схожий на яйце. Щоб розбити яйце, треба стукнути по ньому ззовні. Зруйнувати трест можна лише зсередини. Насиджувати його, наче яйце, — шкаралупа трісне, і щось та вилупиться. Подивіться лише на виводки новонароджених коледжів та бібліотек, що цвірінчать та сокочуть скрізь, усією країною. Так, сер, кожний трест несе в собі зародки власної руйнації, наче півень, що взявся би кукурікати поруч з виїзним зібранням методистської церкви для чорних, або республіканський політик, що вирішив би висунутися на пост губернатора в Техасі.

Жартома я запитав Джеффа, а чи доводилося йому колись на своєму пістрявому, смугастому, крапчастому та й узагалі плямистому життєвому шляху керувати компанією, яку можна було б кваліфікувати як трест? Але, на моє здивування, відповідь виявилася ствердною.

— Було одного разу, — сказав Джефф. — І, маю зазначити, що ніколи ще печатка штату Нью-Джерсі не прикрашала собою дозвільні папери такого солідного та надійного підприємства з обплутування щупальцями власних громадян. Усе грало нам на руку: вітер, вода, поліція, наше нахабство та абсолютна монополія на товар, життєво важливий для споживача. Не знайшлося б на всій земній кулі нікого, здатного підкопатися під нашу схему та знайти в ній слабе місце. У порівнянні з нею рокфеллерівські оборудки з гасом² виглядали брудними біржовими спекуляціями. І все ж таки ми зазнали краху.

— Мабуть, виникли непередбачені перешкоди? — припустив я.

— Ні, сер, усе було точнісінько, як я сказав. Ми самі викопали собі яму. Це був випадок самоскасування. Люлька виявилася з розколиною³, як казав Альберт Теннісон.

Пригадуєте, я вам уже розповідав, що ми з Енді Такером кілька років працювали як компаньйони? Талановитішого майстра на всякі виверти я не зустрічав за своє життя. Коли він бачив долар у руках іншої людини, то сприймав це як особисту образу й намагався його привласнити у той чи інший спосіб. Енді був ще й до біса освічений; справжнісінька жива енциклопедія. Він дізнався з книжок багато корисної інформації і годинами міг теревенити на теми, пов'язані з ідеями та дискурсами. Не було такої афери, яку б він не спробував. Він читав лекції в Палестині, показуючи за допомогою чарівного ліхтаря картинки зі щорічного конгресу кравців в Атлантик-Сіті, або наводняв Коннектикут сурогатним віскі з деревного спирту, перегнаного з мускатних горіхів.

Якось навесні ми з Енді гастролювали Мексикою, і там один капіталіст з Філадельфії заплатив нам дві тисячі п'ятсот доларів за половину акцій срібних копалень у Чіуауа. Ні, такі копальні й насправді існували. Ми збиралися продати і другу половину акцій, тисячі так за дві чи три. Я часто думав: а хто ж насправді власник цих копалень?

Повертаючись до Сполучених Штатів, ми з Енді перечепилися через містечко в штаті Техас на березі Ріо-Гранде. Називалося воно Велике Пташине Місто, але таким не було. Не мало ані величі, ані птахів. Натомість там мешкало десь дві тисячі народу, переважно чоловіків. Засобами існування вони, схоже, завдячували чапарелю⁴, що високою стіною підступав до міста. Багато хто з них торгував худобою, дехто грав у карти, ще хтось перепродавав невідомо чиїх коней, а контрабанда була чи не найпопулярнішим тут фахом. Ми з Енді оселилися в готелі, що був чимось середнім між садом на даху та етажеркою. Того ж таки дня почало дощити. Як то кажуть, Юпітер Водовержець відкрутив усі крани на горі Олеандр.

А в цьому Пташиному Місті було три салуни. Ані я, ані Енді не вживали спиртного, тому ми лише спостерігали, як місцеві мешканці пересуваються трикутником між ними впродовж цілісінького дня, прихоплюючи й частину ночі. Видно було, що тут знають, як чинити із заробленими великими грошима.

Дощ періщив два дні, а тоді, по обіді, трохи вщух, і ми з Енді вирушили за місто, помилуватися тваньшафтом. Містечко це

притулилося між Ріо-Ґранде⁵ та глибокою і широкою улоговиною, утвореною старим річищем. Ми помітили, що перемичка між новим і старим ложами розмилася і місцями ось-ось могла зникнути, бо вода в Ріо-Ґранде через тривалий дощ високо піднялася. Енді довго дивився на цю картину. Мізки у нього ніколи не припиняли крутитися. А тоді він виклав мені ідею, яка щойно йому сяйнула. І ми просто на місці заснували трест, а потім повернулися до міста й почали діяти.

Насамперед ми попрямували до найбільшого салуну в Пташиному Місті, який мав назву «Блакитна змія», і придбали його у власника. Це обійшлося нам в тисячу двісті доларів. А тоді ми зазирнули мимохідь до закладу Мексиканця Джо, поремствували на дощ і купили його за п'ятсот доларів. Останній бар нам віддали з руками за чотириста.

Наступного ранку Пташине Місто прокинулося і побачило, що опинилося на острові. Ріка прорвалася до свого старого річища, і бурхливі потоки оточили місто. Дощ не вщухав, а з північного заходу сунули й сунули важкі хмари, і це провіщало, що наступні два тижні принесуть із собою шість річних норм опадів, не менше. Але найгірше було ще попереду.

Мешканці Пташиного Міста випурхнули з гніздечок, розпушили пір'ячко та лягли на свій ранковий курс. Тільки ж ба! Заклад Мексиканця Джо стояв зачиненим, так само як і ще одна рятівна станція, що тулилася в хижі-мазанці. Отож, як і варто було очікувати, шановне товариство починає видавати вигуки, сповнені спраги та здивування, вивертає штурвал ліворуч і мчить до «Блакитної змії». І що ж воно там бачить?

В одному кінці шинквасу сидить Джефф Пітерс, спрут, власною персоною, обклавшись кольтами, готовий видавати хоч решту, хоч кулі — що знадобиться. За шинквасом стоять три бармени, а на стіні красується вивіска десять футів завдовжки: «Одна склянка — один долар». Енді сидить верхи на сейфі, у діловому синьому костюмі, курить сигару з золотим обрізом і пильнує на заворушення. Тут же присутній начальник місцевої поліції з двома своїми помічниками; вони забезпечують суспільний порядок, бо трест гарантував їм безкоштовне питво.

І ось, сер, ледве сплило десять хвилин, як усі пташки в місті зрозуміли, що вони в клітці. Ми чекали на бунт, але його не було.

Громадяни втямили, що вони в наших руках. До найближчої залізничної станції тридцять миль, а через ріку можна буде перебратися тижні за два, не раніше. Отже, вони почали сипати прокляттями, досить доброзичливими, і сипати грішми. Долари дзвякали об шинквас так гучно й часто, наче хтось вигравав на ксилофоні.

Пташине Місто налічувало біля тисячі з половиною дорослих мешканців, які дійшли віку нерозсудливості, і більшість із них потребували від трьох до двадцяти склянок на день, аби зробити життя стерпним. І єдиним місцем, де вони могли отримати потрібну їм рідину, залишалася «Блакитна змія». Наша схема була проста й прекрасна, як усі дійсно великі шахрайства.

Близько десятої ранку дзвін срібних доларів об шинквас сповільнився настільки, що замість джиг залунали тустепи та марші. Але я визирнув із вікна і побачив, що сотня чи дві наших клієнтів вишикувались у чергу біля міської ощадної каси, і я знав, що вони позичають у касі гроші, які незабаром потраплять до чіпких мацаків восьминога.

Опівдні всі відвідувачі відчалили додому — обідати. Ми дозволили барменам скористатися цим тимчасовим перепочинком і пішли обідати й собі. Після цього ми з Енді підраховали наш виторг. Ми отримали тисячу триста доларів. За нашими розрахунками, якщо Пташине Місто залишатиметься островом ще принаймні два тижні, наш трест зможе презентувати Чиказькому університету новий гуртожиток для професури з оббитими повстю стінами, а також забезпечити кожного бідного, порядного мешканця Техасу фермою, однак, за умови, що він сам сплатить за ґрунт.

Енді мало не лускав від гордощів, адже, що не кажи, а ця успішна схема завдячувала саме його здогадкам та передчуттям. Він зліз із сейфа та запалив найбільшу сигару, яка тільки знайшлася в салуні.

«Джеффе, — каже він, — гадаю, у світі не знайдеться експлуататорів з більш хитромудрими ідеями щодо гноблення пролетаріату, ніж акціонерна компанія “Пітерс, Такер та Диявол”. Беззаперечно, ми завдали дрібному споживачеві міцного удару в ділянку апоплексичного сплетіння, хіба ні?»

«Так, — погоджуюсь я, — скидається на те, що нам доведеться ближче познайомитися з гастритом та гольфом і замовити собі шотландські спіднички, хочемо ми цього чи ні. Бо цей наш маленький трюк з великою випивкою приведе нас прямісінько до Скайбо⁶. І я не проти, — кажу я. — Мені більше до душі байдикувати, ніж бідувати».

Енді наливає собі на чотири пальці нашого найкращого віскі та відправляє його за призначенням. Це вперше на моїй пам'яті він хильнув склянку.

«Це наче узливання богам», — каже він.

А вшанувавши таким чином язичницьких богів, він випиває ще, за наш успіх. А тоді він узявся підіймати тости за комерцію, починаючи з Райсулі² та Північно-Тихоокеанської залізниці, і аж до усілякої дрібноти, як-от синдикат з видання шкільних підручників, маргаринові заводи, долина Лігай⁸ та Федерація гірняків Шотландії.

«Це добре, Енді, — зауважую я, — що ти вирішив випити за здоров'я наших братів-монополістів, але обережно, не передай куті меду із цими здравицями. Май на увазі, що найвидатніші й найненависніші мультикорупціонери не вживають нічого, крім слабкого чайочку та собачих галет».

Енді на короткий час зник у задній кімнаті, а тоді повернувся виряджений у свій найкращий костюм. Мені не сподобався вираз його очей, убивчий і проникливий водночас, а ще з чітким натяком на розгул. Я придивлявся до нього уважно, аби зрозуміти, у який бік поверне віскі мого приятеля. Є дві ситуації, коли неможливо спрогнозувати подальший перебіг подій — коли чоловік п'є свою першу чарку, і коли жінка п'є останню.

Менш ніж за годину Енді перебрався зі звичайних ковзанів на буєр. На сторонній погляд він поводився пристойно і примудрявся не розхлюпувати свій акваріум, але його переповнювала готовність до несподіванок і різних експромтів.

«Джеффе, — каже він, — ти знаєш, що я жерло, живе жерло?»

«Це цілком самоочевидна гіпотеза, — відказую я. — Але ж ти наче не ірландець. Чому ти не хочеш відкинути цей незрозумілий акцент і назвати себе жертвою чи джерелом, у відповідності до американських граматики та синтаксису?»

«Я жерло вулкану, — веде він далі. — Кратер, переповнений вогняними словами та фразами, що вирують, готові вирватися назовні. Я відчуваю, як мільйони синонімів та частин мови клекотять у мене всередині, — каже він, — і я маю виступити з промовою чи чимось на кшталт того. — Спиртне, — пояснює Енді, — завжди спонукає мене ораторствувати».

«Гірше нема куди», — кажу я.

«Змалечку, — каже він, — я помічав, що алкоголь ніби підживлює в мені потяг до декламації та риторики. Та ось, хоча б під час другої кампанії Браяна⁹, — веде далі Енді, — мені зазвичай давали три склянки джину з содовою, і я говорив про срібний стандарт¹⁰ на дві години довше за самого Біллі. Щоправда, потім мене вмовили пристати на бік золота».

«Коли тобі вже так свербить звільнитися від надлишку слів, — кажу я, — чого б тобі не піти на берег і трохи не повітійствувати? Якщо я не помиляюся, у давнину був такий собі сліпий базікало на ім'я Кантарид¹¹: він виходив собі на пляж і там пускав за вітром свої безкінечні промови».

«Ні, — каже Енді, — мені потрібна аудиторія. Я маю таке відчуття, що можу зараз переконати слухачів називати сенатора Беверіджа¹² Великим Юним Сфінксом ріки Уобаш¹³. Мені потрібні слухачі, Джеффе, аби я міг вилити на них ті слова, що мене розпирають; інакше я просто розбухну і почуватимуся так, наче я повне зібрання творів місіс Е. Д. Е. Н. Саутворт¹⁴ у розкішних палітурках із золотими берегами».

«А які саме теореми, теми та інші сюжети тобі кортить розкрити в ході вокалізації?» — цікавлюсь я.

«Тема не має значення, — відповідає Енді. — Я можу однаково добре, глибоко і з такими, знаєш, варикозами промовляти про що завгодно. Чи говоритиму я про російську імміграцію, а чи про поезію Джона В. Кітса¹⁵, про тарифи, кабільську¹⁶ літературу і водостічні системи, я змушу слухачів ридати, плакати, хлипати і змахувати сльозинки, і все це по черзі».

«Ну, добре, Енді, — кажу я, — якщо тобі украй потрібно звільнитися від цих тромбів у твоїй вербальній системі, можеш вирушити до міста та й попрактикуватися на якомусь терплячому аборигені. Я сам тут

упораюся, а бармени мені допоможуть. Обід добігає кінця, а солонина з бобами зазвичай викликає неабияку спрагу. Гадаю, до півночі ми наскирдуємо ще півтори тисячі доларів».

Отже, Енді виходить з «Блакитної змії», і я бачу крізь вікно, як він зупиняє перехожих на вулиці й щось до них каже. Потроху біля нього збивається пів дюжини голів, а за якийсь час я бачу, що він вимахує руками та красномовствує на розі, а біля нього юрмиться вже немала череда. Тоді він рушає з місця, а вони сунуть за ним, вервечкою, щось жваво обговорюючи, і він таким макаром веде їх головною вулицею, а звідусіль до їхньої процесії долучаються нові слухачі. Мені це нагадало отого старого чародійника, що я читав про нього у книжці «Флейтист із Хайсдіка»¹⁷, який зачарував дітлахів і виманив їх геть із міста.

Годинник показав першу пополудні; тоді другу... ось стрілки зійшлися на третій... Жодний пташок не залітав хильнути чарку. Вулиці збезлюдніли, лише час від часу домогосподарки поспішали до крамниць або чалапав якийсь жебрак. Дощ ущух, з неба тільки мжичка сіялася.

Вулицею проходив перехожий; він зупинився біля «Блакитної змії» обчистити багнюку з чобіт.

«Друже, — гукнув я до нього, — що сталося? Сьогодні вранці тут панували гарячкові веселощі, а наразі місто радше скидається на руїни Тира та Сифона¹⁸, де навколо головних воріт по мурах розгулює самотня ящірка».

«Усе місто, — відповідає заболочений чоловік, — зібралось у вовняних складах Сперрі та слухає вашого приятеля. Він їм проповідує. Що й казати, він майстер теревенити про різні речі та робити усілякі умовиводи у словесній формі», — каже він.

«Он воно як, — кажу я. — Але сподіваюся, що він зробить перерву і то дуже скоро, *sine qua non*, аби комерція не почала підупадати».

...Того дня в салуні не з'явилося жодного відвідувача. О шостій вечора два мексиканці доправили до салуну Енді. Він лежав на спині їхнього віслючка, упоперек. Ми уклали його на ліжко, а він продовжував щось верзяти й жестикулювати руками та ногами.

Тоді я замкнув касу і вийшов на вулицю, аби дізнатися, що сталося. Там я зустрів одного місцевого, і він мені все розповів. Енді виступив

з двогодинною проповіддю, і кращої промови, сказав він, у Техасі ще не чули. І в усьому світі теж.

«І чому ж він присвятив свою промову?» — запитав я.

«Тверезості, — відповів він. — І коли він закінчив, усі мешканці Пташиного Міста підписалися під зобов'язанням цілий рік і краплини до рота не брати».

¹ Велике в малому (*лат.*). (Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено іншого).

² Мається на увазі діяльність Джона Д. Рокфеллера, американського бізнесмена, першого в світі доларового мільярдера, одного з найбагатших людей усіх часів, засновника «Standard Oil Company», однієї з найбільших американських компаній, що спеціалізувалася на видобутку, транспортуванні, переробці та продажу нафти.

³ There was a rift within the loot — перекручена цитата з поеми «Merlin and Vivien» англійського поета-романтика Альфреда Теннісона (*англ.* Alfred Tennyson; 1809–1892), «It is the little rift within the lute, That by and by will make the music mute». Тут гра слів: у поета «lute» — «лютня», а Джефф каже «loot», тобто «награбоване».

⁴ Чапарель (чапараль, чапарраль) (*англ.* Chaparral) — рослинне угруповання колючих чагарників, утворене чагарниковими вічнозеленими дубами (*исп.* chaparro) та іншими рослинами. Поширене, насамперед, у Мексиці та Каліфорнії.

⁵ Ріо-Гранде — річка в Північній Америці.

⁶ Замок Скайбо, Скібо (*англ.* Skibo Castle, *шотл.* Caisteal Sgiobail) — старовинний замок в Шотландії. В ньому міститься закритий клуб («Carnegie Club»), де збираються гравці в гольф. Усі члени клубу дуже багаті люди.

⁷ Райсулі — див. примітку до «В заручниках у Момуса».

⁸ Лігай, Ліхай, Лехай (*англ.* Lehigh River) — річка в Пенсільванії, США, права притока Делавера. Долина Лігай — один з центрів чорної металургії США.

⁹ Вільям Дженнінгс Браян (*англ.* William Jennings Bryan, 1869–1925) — американський юрист і політик-демократ, кандидат на посаду президента США у 1896, 1900 і 1908 роках.

¹⁰ З 1792 р. у США діяла біметалева система подвійної валюти, базована на срібному і золотому стандарті. У 1873 р. було прийнято закон про перехід від біметалізму до золотого монометалізму. Проте фактично біметалізм зберігався до 1900 р., коли в США після бурхливих політичних дискусій було прийнято закон про золотий стандарт, який остаточно затвердив грошовою одиницею долар із вмістом у ньому 1,50463 г золота.

¹¹ Кантарида — шпанська мушка. Очевидно, мається на увазі Демосфен (384–322 до н. е.) — ушавлений давньогрецький оратор.

¹² Альберт І. Беверідж (*англ.* Albert J. Beveridge, 1862–1927) — сенатор США, один із головних ідеологів американського імперіалізму. В тексті гра слів: прізвище сенатора Beveridge нагадує слово «beveradage» — алкогольний напій.

¹³ Емма Дороти Еліза Невітт Саутворт (*англ.* E. D. E. N. Southworth, Emma Dorothy Eliza Nevitte Southworth, 1819–1899) — американська письменниця, авторка понад 60 романів.

¹⁴ Мається на увазі англійський поет-романтик Джон Кітс (*англ.* John Keats, 1795–1821).

¹⁵ Кабіли (від арабського «qaba'il» — плем'я) — народ групи берберів на півночі Алжиру. Говорять кабільською мовою північної гілки берберо-лівійських мов.

¹⁶ Джефф плутає відому легенду про щуролова з Гамельна, відображену в фольклорі та багатьох літературних творах, наприклад, «Щуролов з Хамеліна» (*англ.* «The Pied Piper of

Hamelin») Роберта Бравнінга, та відому марку шампанського «Piper-Heidsieck».

¹⁷ Маються на увазі Тір (*англ.* Tire) та Сідон (*англ.* Sidon) — стародавні міста на узбережжі сучасної Лівії, що згадуються у Старому Заповіті.

¹⁸ Sine qua pop (*лат.*) — букв. «без чого немає». Вживається у значенні «неодмінна умова».

Джефф Пітерс як уособлення магнетизму

Джефф Пітерс випробував на своєму віку шахрайських схем не менше, ніж існує рецептів приготування рису в Чарлстоні, Південна Кароліна.

Понад усе я любив слухати його спогади про ті давні часи, коли він торгував мазями та ліками проти кашлю на вулицях, жив з дня на день, йшов від людини до людини, грав із фортуною в орлянку, викидаючи останню монетку.

— Я наскочив до Рибальського Пагорба, що в Арканзасі, — сказав він, — у костюмі з оленячої шкіри та мокасінах, з довгим волоссям і з діамантом в тридцять каратів на пальці. Каблучку цю я отримав від одного актора в Тексаркані. Виміняв на складаний ніжик, і гадки не маю, чи вдалося йому тим ножиком скористатися.

Тоді я був лікар Во-Ху, уславлений індіанський цілитель. Ставку я робив тільки на одне-однісіньке зілля, яким збирався ошчасливити мешканців міста, і це була «Зцілюща гірка настоянка». Вона містила в собі екстракт живодайного листа та зілля, а рецепт її випадково відкрила прекрасна Та-ква-ла, дружина вождя народу чокто¹⁹, коли збирала дикі трави, аби прикрасити ними таріль із вареною собачатиною, ритуальну страву на щорічному Святі Кукурудзи, що супроводжується піснями і танцями.

У тому містечку, де я товкся до цього, мій бізнес ішов як мокре горить, тож капіталу у мене було п'ять доларів. Я завітав до місцевої аптеки і позичив шість дюжин слоївків на вісім унцій та корків до них. Усі потрібні складники та сигнатури я мав із собою, у валізі, — вони залишилися з попереднього міста. Життя знову розквітло для мене, коли я винайняв номер у готелі, де був кран з водою, і пляшечки з «Зцілющою гіркою» стали шикуватися дюжинами на столі переді мною.

Підробка? Ні, сер. До води з крана я додав ще на два долари екстракту кори хінного дерева та на десять центів анілінового фарбника. Коли багато років потому я знову проїздив тими краями, народ питався, чи не маю я ще цього бальзаму.

Того ж вечора я взяв напрокат візочок і розпочав торгівлю настоянкою на Головній вулиці. Місто, хоч і називалося Рибальським Пагорбом, розкинулося в низині, серед малярійного гниловоддя, і я відразу поставив діагноз, що місцевим мешканцям не завадить добра доза серцево-легеневого та протицинготного тоніка. Пляшечки з настоянкою розходилися, наче гарячі пиріжки з м'ясом на вегетаріанському бенкеті. Я вже продав дві дюжини по п'ятдесят центів за штуку, коли хтось смикнув мене ззаду за піджак. Знаючи, що це може означати, я зліз із візка і сунув п'ятидоларовий папірець у руку суб'єктові з мельхіоровою зіркою на грудях.

«Констеблю, — кажу я, — який чудовий вечір!»

«А чи маєте ви ліцензію від міста, — цікавиться він, — продавати цю нелегальну блювотобурду, яку нахабно іменуєте ліками?»

«Ліцензії від міста я не маю, — кажу я, — бо не знав, що у вас тут є місто. Якщо завтра мені вдасться його відшукати, я звернуся по ліцензію, коли в цьому є потреба».

«А доти я змушений згорнути вашу торгівлю», — виголошує констебль.

Я припиняю торгувати і повертаюся до готелю. Там я розповідаю про цю приключку хазяїну.

«Ні, у нас у Рибальському Пагорбі вам не дадуть розкрутитися, — каже він. — У нас тут лише один лікар, Док Госкінз, і він доводиться шурином нашому меру; вони не дозволять, аби якийсь самозванець практикував тут знахарство».

«Я не займаюся лікуванням, — кажу я. — У мене є ліцензія штату на торгівлю вроздріб, а коли в якомусь місті вимагають ще й ліцензію від міської влади, я її отримую без проблем».

Наступного ранку я попрямував до мерії. Там мені сказали, що мера ще немає і, коли він з'явиться, їм невідомо. Отож лікарю Во-Ху довелося, піймавши облизня, повернутися до готелю і чекати, горблячись у кріслі та забиваючи собі памороки сигарою.

Коли раптом у сусіднє крісло плюхається молодик із блакитною краваткою круг шиї і питає мене, котра тепер година.

«Пів на одинадцять, — кажу я, — а ви — Енді Такер. Я бачив, як ви працюєте. Це ж ви розповсюджували Південними штатами “Великий набір Купідона”? Дайте-но пригадати, що в ньому було? Ага! Каблучка

на заручини з чилійським діамантом, обручка, картоплем'ялка, пляшечка заспокійливих крапель і портрет Дороті Вернон²⁰ — і все за п'ятдесят центів».

Енді полестило, що я його пам'ятаю. Він був здібний вуличний комбінатор, і навіть більше, бо поважав свою справу і вдовольнявся трьомастами відсотками прибутку. Він мав купу пропозицій перейти на збут наркотиків та насіння садових рослин, але нікому не вдалося збити його з прямого шляху.

Мені потрібний був партнер, тож ми з Енді домовилися гастролювати разом. Я розповів йому про ситуацію в Рибальському Пагорбі, про те, що комерція тут навряд чи можлива через місцевий симбіоз політики та пургену. Енді щойно прибув до містечка, ранковим потягом. Він і сам був на міліні й планував прочесати все місто з підписним листом на будівництво нового есмінця в доках Юрика Спрінгс²¹. Отже, ми сіли на ганку все це перетерти.

Об одинадцятій наступного ранку я сидів у готелі сам. І тут до готелю, човгаючи ногами, заходить такий собі дядько Том і просить лікаря піти з ним й оглянути суддю Бенкса, який, виявляється, і є мером, бо той дуже захворів.

«Я не лікар, — кажу я. — Чому б тобі не покликати до нього справжнього лікаря?»

«Босе, — каже він. — Дока Госкінза зара' нема. Він був поїхав десь за двадцять миль навідати дуже хорих людців. А він тутка один лікар. А маса Бенкса тим часом так занедужала, що гай, гай... Послала мене по вас і просить, значиця, 'го оглянути».

«Я не відмовляюсь до нього піти, — кажу я. — Як людина до людини».

І з цими словами я кладу пляшечку з цілющим бальзамом у кишеню і простую до котеджу, що належить меру. Хоромина стоїть на найвищому місці в містечку і прикрашена мансардою та двома чавунними собаками на галявинці.

Цей мер Бенкс лежить увесь у ліжку, а назовні стирчать самі бакенбарди та кінчики ніг. Він так надсадно крекоче, аж бельбахами, що, якби його почули мешканці Сан-Франциско, миттю приснули б по парках рятуватися від землетрусу. Коло ліжка стоїть молодий чоловік, а в руках у нього кухоль з водою.

«Лікарю, — каже мер, — я страшенно хворий. Ось-ось помру. Чи можете ви мені чимось зарадити?»

«Містере мер, — кажу я, — я не можу назвати себе офіційним послідовником С. К. У. Лаппа. Я не проходив курс медичних дисциплін у медичному університеті і прийшов до вас просто як людина до людини, аби переконатися, що не можу стати у пригоді».

«Дуже вдячний, — каже він. — Лікарю Во-Ху, це мій небіж, містер Бідл. Він намагався полегшити мої страждання, але марно. О, Святий Боже! О-о-о!» — зарепетував він як на пуп.

Я киваю містеру Бідлу, сідаю біля хворого і мацаю його пульс.

«А дайте-но подивитися на вашу печінку... тобто, язик, — кажу я. Тоді завертаю йому повіки й уважно роздивляюся зіниці».

«Коли ви відчули, що вам зле?» — запитую я.

«Мене схопило... ой, о-о... вчора ввечері, — каже мер. — Лікарю, дайте мені щось від цього, благаю!»

«Містере Фідл, — кажу я, — будь ласка, підніміть штору».

«Бідл, — каже молодик. — А чи не поїсти вам, дядечку Джеймс, — звертається він до хворого, — яєчні з беконом?»

Я прикладаюсь вухом до правого плеча мера й уважно слухаю.

«Містере мер, — кажу я після цієї процедури, — з вами стався гострий напад надзапалення правої клавікули клавіхорди!»

«Боже правий! — стогне він. — А ви можете ту клавікулу чимось намастити, чи вправити, чи ще якось полікувати?»

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.



КУПИТИ